

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของนักเรียน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาล
ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

The Application of Sufficiency Economy for the Student of Basic Education in
Chombueng Municipality, Chombueng District, Ratchaburi

สุจิตตรา จันทร์ลอย¹

¹สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาล ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในเขตเทศบาล ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 364 คน จากโรงเรียนบ้านจอมบึง และโรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษดิ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

แนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยการดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) การลด ละ เลิก พฤติกรรมที่ตรงข้ามหรือไม่สอดคล้องกับแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) การมีข้อตั้งใจที่ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดำเนินชีวิตให้สอดคล้องหรือเป็นไปตามแนวทางหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานของความสำนึกรับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม
- 3) การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุมีผล และมีความสุขในชีวิต ตามสถานภาพชีวิต บทบาทหน้าที่ของชีวิต รวมถึงการมีความสำนึกร่วมรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น
- 4) การหาแนวทางที่เป็นรูปธรรมหรือมาตรการในการช่วยติดตาม ตรวจสอบ รวมถึงการกล้าแสดงตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: เศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the guidelines for the application of sufficiency economy in students' way of living. They were from the schools of basic education in Chombueng Municipality, Chombueng district, Ratchaburi. The research sample comprised of 364 students of the second semester of the academic year 2014 in the schools of basic education in Chombueng Municipality. The research instrument was the structured interview. The data was analyzed by frequency, percentage and content analysis.

The results showed that the guidelines for application the sufficiency economy can be summarized in the following 4 main points:

- 1) To reduce, avoid and stop the behaviors which opposite or not conform to the Sufficiency Economy.
- 2) The strong will to modify the life style in the way of the Sufficiency Economy, particularly in self reliance at the basis of self-sufficiency, family, society and environment.
- 3) To improve and change the behaviors based on the reason and life balance according to the status and roles in the sense of social and environmental responsibility.
- 4) To seek the substantial guidelines and measures in monitoring, checking and being courage to live their lives according to the principle of Sufficiency Economy.

Keywords: Sufficiency economy The Application of Sufficiency Economy in the lives of students

บทนำ

หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่เป็นระบบ มีโครงสร้างและมีจุดมุ่งหมาย ลักษณะแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยคำหลักสามประการ ได้แก่ มีเหตุมีผล ต้องยึดหลักความพอประมาณรู้ศักยภาพของเรา และมีภูมิคุ้มกันโดยมีจุดมุ่งหมายนำสู่ชีวิตที่สมดุล มั่นคงและยั่งยืนซึ่งเป็นลักษณะของการปลูกฝังและดำเนินชีวิตอย่างผู้มีคุณธรรม จริยธรรม อันสานต่อและเชื่อมโยงกับการปฏิบัติตามหลักของศาสนา จึงทางเลือกหนึ่งต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และรองรับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555) โดยเฉพาะในสังคมไทย ด้วยเหตุนี้ จึงมีการส่งเสริมให้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อรองรับการเผชิญหน้ากับสภาพสังคม อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินงานทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สมพร เทพสิทธา, 2542 : 2-3) การดำเนินชีวิต ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ถือเป็นแนวการดำเนินชีวิตที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในสังคมไทยที่เผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างประสบผลสำเร็จ ดูได้จากโครงการและชุมชนที่นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติ ส่งผลให้ชุมชนนั้นเป็นชุมชนแห่งความสุข (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2551)

การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบุคคลทุกระดับ ทุกฐานะ ผู้ที่นำไปปฏิบัติย่อมจะได้รับความสุข ด้วยเหตุนี้ จึงมีความพยายามจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการรณรงค์และทำแผนอย่างต่อเนื่องในการขับเคลื่อนหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้าใจ และน้อมนำไปปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (สุมาลี จันทรชอล และคณะ, 2552) ทั้งนี้ การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ก่อให้เกิดผลจำเป็นต้องได้รับการปลูกฝังและเสริมสร้างตั้งแต่แรกเกิด และพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญต่อการกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยเฉพาะในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีบทบาทสำคัญทั้งการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้มีพัฒนาการที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งความรู้ คุณธรรมและทักษะการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะการนำกระแสพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสถานภาพ

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ควรได้รับการปลูกฝัง ส่งเสริมไปสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในทุกประชาชนทุกระดับ ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะบรรดานักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปลูกฝังการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นการดำเนินชีวิตทางสายกลางด้วยความพอเพียง โดยมีเงื่อนไข คือ ความรอบรู้ ความรอบคอบ ระมัดระวังและมีคุณธรรม โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การใช้ง่าย การช่วยเหลือรอบคอบ การมีส่วนร่วมในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม การวางตัวกับเพื่อน การดูแลสิ่งแวดล้อม และการศึกษาเล่าเรียน

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมา จะพบกิจกรรมส่วนมากปรากฏในชนบทและในภาคเกษตรกรรม สำหรับนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความสำคัญต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างแนวทางการดำเนินชีวิตในขั้นเริ่มต้นของการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ แนวทางการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ย่อมมีความแตกต่างและมีลักษณะเฉพาะ การศึกษานี้จะทำให้ทราบแนวทางปฏิบัติของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นข้อมูลสำหรับองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพต่อไป เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบบูรณาการ นำสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งถือเป็นการวางรากฐานการดำเนินชีวิตแก่ผู้เรียน ต่อพัฒนาการในชีวิตต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษานักเรียนในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาล ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี อันเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้สถาบันที่ผู้วิจัยสังกัดอยู่ เพื่อเป็นองค์ความรู้สู่การพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตแก่นักเรียนที่จะเติบโตเป็นพลเมืองของชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาล ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในเขตเทศบาล ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 3,652 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนทุกโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตเทศบาล ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรีที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 364 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีจับสลาก (Lottery) ได้โรงเรียนบ้านจอมบึง และโรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษดิ์ จากนั้น ผู้วิจัย

สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดนักเรียนชั้นปีสุดท้ายของแต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1.2 ขอบเขตเนื้อหาและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น : ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาล ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี

ตัวแปรตาม : แนวทางการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

1.3 ขอบเขตพื้นที่

โรงเรียนบ้านจอมบึง และโรงเรียนครุราษฎร์รังสฤษดิ์ โรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตเทศบาลตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรีที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักการตามกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่เสนอแนวทางการพัฒนาแก่ประชาชนไทย โดยมีหลักการสำคัญ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี บนเงื่อนไขของความรู้อะเอียดและคุณธรรม

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ หมายถึง การนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นการดำเนินชีวิตทางสายกลางด้วยความพอเพียง โดยมีเงื่อนไข คือ ความรอบรู้ ความรอบคอบ ระมัดระวังและมีคุณธรรม ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ในเขตเทศบาล ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ในเรื่องการใช้จ่าย การช่วยเหลือครอบครัว การมีส่วนร่วมในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม การวางตัวกับเพื่อน การดูแลสิ่งแวดล้อม และการศึกษาเล่าเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาล ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรีซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน ได้แก่

1.1) ส่วนที่หนึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบมีลักษณะเป็นคำถามให้นักเรียนตอบ

1.2) ส่วนที่สองเป็นข้อคำถามปลายเปิดเพื่อใช้สอบถามแนวทางการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนและข้อเสนอแนะต่อการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ โดยตั้งประเด็นเพื่อการสัมภาษณ์นักเรียน ที่ครอบคลุมในเรื่องการนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง (ความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในชีวิต) ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ในเขตเทศบาล ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ในเรื่องการใช้จ่าย การช่วยเหลือครอบครัว การมีส่วนร่วมในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม การวางตัวกับเพื่อน การดูแลสิ่งแวดล้อม และการศึกษาเล่าเรียนว่านักเรียนนำไปประยุกต์ใช้อย่างไร

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการและกำหนดวิธีเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาเพื่อออกหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียน
2. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคุณครูที่ปรึกษา/คุณครูประจำชั้น เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์นักเรียนใน ชั้นปีที่กำหนด
3. ผู้วิจัยนัดหมายนักเรียนในแต่ละชั้น เพื่อกำหนดนัดหมายการสัมภาษณ์
4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ โดยเตรียมนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงให้ช่วยสัมภาษณ์นักเรียนตามทีนัดหมาย

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายและการวิเคราะห์เนื้อหา กล่าวคือ

1. แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ และค่าร้อยละ
2. แบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการวิเคราะห์โดยการนำข้อมูลมาจำแนกจัดหมวดหมู่เชื่อมโยงข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ส่วนประกอบและสรุปผลโดยอาศัยความสอดคล้องและความเป็นเหตุเป็นผล

1.4 ระเบียบวิธีและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การดำเนินการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยศึกษาและสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมในเรื่องการนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง (ความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในชีวิต) ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ในเขตเทศบาลตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ในเรื่องการใช้จ่าย การช่วยเหลือครอบครัว การมีส่วนร่วมในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม การวางตัวกับเพื่อน การดูแลสิ่งแวดล้อม และการศึกษาเล่าเรียน การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ในการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง 0.67 - 1.00 จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาล ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการศึกษาเอกสาร พบว่า แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตบนความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกๆ ขั้นตอน ขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในประเทศให้สำนึกในคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม ต้องดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อเสริมสร้างความสมดุลและความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จึงสรุปแนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

2.1 การลด ละ เลิก พฤติกรรมที่ตรงข้าม หรือไม่สอดคล้องกับแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ด้วยการลดพฤติกรรมที่ฟุ่มเฟือย ละพฤติกรรมที่สร้างภาระหรือเสื่อมเสียแก่ผู้ประกอบการ รวมถึงการเลิกพฤติกรรมที่มีแนวโน้มส่งผลเสียต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน

2.2 การมีข้อตั้งใจที่ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องหรือเป็นไปตามแนวทางหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานของความสำเร็จที่รับผิดชอบต่อชีวิตตนเอง ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านการศึกษาเล่าเรียน ที่นักเรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจจะทำการบ้านด้วยตนเองให้มากขึ้น ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การมีจิตอาสาที่จะช่วยเหลือสังคม โรงเรียน ครอบครัว รวมถึงการตระหนักถึงความสำคัญและมีส่วนร่วมดูแลรักษา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น

2.3 การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุ มีผล และมีความสมดุลในชีวิตตามสถานภาพชีวิต บทบาทหน้าที่ของชีวิต ทั้งในฐานะการเป็นลูก การเป็นนักเรียน การเป็นสมาชิกของชุมชน/สังคม และการเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม นักเรียนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในเรื่องการใช้ชีวิตอย่างรอบคอบ มีเหตุ มีผล รู้จักเรียนรู้ แยกแยะพฤติกรรมที่ควรและไม่ควรกระทำ รวมถึงการนำประยุกต์ใช้ในการจัดเวลาแก่ครอบครัว โรงเรียน การอยู่กับเพื่อน การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

2.4 การหาแนวทางที่เป็นรูปธรรมหรือมาตรการในการช่วยติดตาม ตรวจสอบ รวมถึงการกล้าแสดงตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ในการควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมการดำเนินชีวิต และการใช้จ่ายส่วนตัว โดยเฉพาะการทำบัญชีหรือทำบันทึกการใช้จ่าย รวมถึงการจัดทำสมุดบันทึกความดี เพื่อช่วยติดตาม ตรวจสอบพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของนักเรียน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างจะให้ข้อมูลในลักษณะการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เริ่มจากการลด ละ เลิกพฤติกรรมที่ตรงข้าม หรือไม่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในแต่ละระดับชั้นปีการศึกษา มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในรายละเอียดที่แตกต่างกัน ตามช่วงอายุตามเข้าใจและสถานภาพชีวิต

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลวิจัยเบื้องต้นสามารถอภิปรายผลวิจัย แนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาล ตำบลจอมบึง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้ดังนี้

1. แนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตบนความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกๆขั้นตอน ขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในประเทศให้สำนึกในคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม ต้องดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อเสริมสร้างความสมดุลและความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆสอดคล้องกับวัชระชัย วิริยะสุทธิวงศ์ (2552) ที่สรุปความว่าเศรษฐกิจพอเพียง คือ วิถีชีวิตที่เดินทางสายกลาง อย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยอาศัยความรู้คู่คุณธรรม"สอดคล้องกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2547 : 5-18) อธิบายว่าเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตน ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อพร้อมรับต่อความเสี่ยงบนพื้นฐานของความรอบรู้ความรอบคอบ ระมัดระวัง และคุณธรรม การใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการ ควบคู่ไปกับการกระทำไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความร่วมมือปรองดองกันในสังคม เชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุล และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์สอดคล้องกับปรอญฝน พจนสิทธานต์ (2547 : 42-44) วิเคราะห์ว่าพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงย้ำถึงความพอเพียงว่าต้องมีทุกด้าน มิใช่เศรษฐกิจเท่านั้น โดยทรงย้ำว่าให้พอเพียงในความคิด ซึ่งนับเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำทั้งปวงที่พสกนิกรชาวไทยพึงตระหนักและต้องหันกลับมาทบทวนตนเอง สอดคล้องกับชาญชัย เต็มอรุณรุ่ง (2553) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ “ความพอเพียง” ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สรุปความได้ว่าความพอเพียง (Sufficiency) หมายถึงความพอประมาณ ความมี เหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดีพอสมควร ในการรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายใน ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะที่ควบคู่กัน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันตัวที่ดี สอดคล้องกับเกษม วัฒนชัย (2548 : 16-17; อ้างถึงใน สุภาภรณ์ อินทองคง, 2549) สรุปความว่าเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึง ระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์และสอดคล้องกับอรสุดา เจริญรัฐ บรรณาธิการหนังสือ “คำพ่อสอน” (2552 : คำนำ) สรุป ความว่าหลักเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยมโนทัศน์ต่างๆ ได้แก่ ความพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน รวมทั้งคุณธรรมและความรู้ ที่สำคัญ คือ ความสามัคคี ซึ่งหากชาวไทยได้น้อมนำมาประพฤติปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิตอย่างเข้มแข็งแล้ว จะทำให้เกิดความสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน

2. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน เขตเทศบาล ต.จอมบึง อ.จอมบึง จ.ราชบุรี สรุปได้เป็นสี่ประเด็นสำคัญ ได้แก่ 1) การลด ละเลิกพฤติกรรมที่ตรงข้าม หรือไม่สอดคล้องกับแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง 2) การมีข้อตั้งใจที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดำเนินชีวิต ให้สอดคล้องหรือเป็นไปตามแนวทางหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น 3) การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุ มีผล และมีความสมดุลในชีวิต ตามสถานภาพชีวิต บทบาทหน้าที่ของชีวิต และ 4) การหา แนวทางที่เป็นรูปธรรมหรือมาตรการในการช่วยติดตาม ตรวจสอบ รวมถึงการกล้าแสดงตัวเป็นแบบอย่างที่ดีใน การควบคุมและพัฒนาพฤติกรรม การดำเนินชีวิต สอดคล้องกับ ดวงพร เจริญสุขและคณะ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ ศึกษาเรื่องราวความคิดเห็นของประชาชนในระบบเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาพฤติกรรมและ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อระบบเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้รัฐบาลสนับสนุน ระบบเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป ในสภาวะสังคมปัจจุบันและส่วนใหญ่เห็นความสำคัญต้องการนำระบบเศรษฐกิจ พอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและยังช่วยทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น สอดคล้องกับ ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างเสริม ค่านิยมตามแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนด้วยโครงการอาชีพ ผลการวิจัยพบว่าการทำโครงการ อาชีพของนักเรียนนั้นยังมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่คุ้มค่า ไม่ประหยัดและใช้อย่างสิ้นเปลือง สอดคล้องกับ สุนันทา โชติเสถียร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยเศรษฐกิจชุมชนการเกษตรพึ่งพาตนเองด้วยภูมิปัญญา ชาวบ้านชุมชนคลองผู้ใหญ่ปลื้ม (ชุมชนเกษตรรุ่งเรืองทรัพย์) ที่เสนอว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงช่วยส่งเสริมและ กระตุ้นให้เกิดการพึ่งพิงตนเอง สอดคล้องกับ อนุชา ทองทา (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความรู้และพฤติกรรม ในการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่เสนอว่านักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจและนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ส่งผลให้เกิดผลดีในมิติต่างๆ ของชีวิต ทั้งต่อตนเอง สังคม อีกทั้งสามารถช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของชีวิตตนเอง และให้รู้จักมีแบบแผน การดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม แม้ว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างจะให้ข้อมูลในลักษณะการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไป ประยุกต์ใช้ เริ่มจากการลด ละ เลิกพฤติกรรมที่ตรงข้าม หรือไม่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละ ระดับชั้นปีการศึกษา มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในรายละเอียดที่แตกต่างกัน ตามช่วงอายุ ความเข้าใจ และสถานภาพชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ปวัน มีนรัชธ์เรื่อนเดช (2549 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการประยุกต์ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ซึ่งพบว่ามีแนวทางการประยุกต์ใช้รายละเอียดที่ต่างกันตามสถานภาพ ภูมิหลัง และบริบทชีวิตสอดคล้องกับ พระมหาสิทธิพงษ์ สิทธิเมธี (สุดใจ) (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผลทางเศรษฐกิจและสังคมใน

การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรตำบลเขาหินพัฒนา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่าลักษณะทั่วไปในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงทิศทางการดำเนินชีวิตซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมากกว่าก่อนเข้าโครงการฯ แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงบางอย่างยังไม่เห็นชัดเจนแต่เป็นการเปลี่ยนคุณภาพชีวิตในลักษณะค่อยดำเนินไปในทิศทางที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาและชุมชน มีอิทธิพลอย่างมากต่อการปลูกฝัง เสริมสร้างและส่งเสริมให้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำชุมชนควรมีระบบการติดตาม และเป็นต้นแบบของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่องแก่นักเรียน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำชุมชนควรมีการส่งเสริมความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายอย่างชัดเจนระหว่างสถานศึกษาและชุมชนมีความร่วมมืออย่างจริงจังและเป็นระบบ เพื่อให้เกิดบรรยากาศส่งเสริมให้นักเรียนมีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำชุมชน ควรมีการเสริมสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียนในลักษณะการจัดกิจกรรมการจัดเขตบุคคลตัวอย่างในสถานศึกษาหรือในชุมชน เพื่อเป็นแรงจูงใจแก่นักเรียนและเป็นต้นแบบในการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
4. ครอบครัว เป็นพื้นฐานสำคัญต่อพัฒนาการของนักเรียน ในการปลูกฝังคุณค่าที่นำสู่การกำหนดรูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จึงควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ครอบครัว โดยเฉพาะผู้ปกครองที่จะได้เข้าใจ เข้าถึง และเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตอย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2548). เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา. เอกสารประกอบการปาฐกถาพิเศษ. ค้นเมื่อมิถุนายน 15, 2015, จาก [http://www.teacher.obec.go.th/web/download media/eco.doc](http://www.teacher.obec.go.th/web/download/media/eco.doc).
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2547). การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการแผนการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2551). การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ชาญชัย เต็มอรุณรุ่ง. (2553). การศึกษาวิถีชีวิตของคริสตชนบ้านขุนแตะ เพื่อดูความสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. (ร่าง) วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์. (2545). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนและชุมชนโดยโครงการอาชีพ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงพร เจริญสุข และคณะ. (2550). ความคิดเห็นของประชาชนในระบบเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: โรงเรียนพัฒนการสยาม.
- ปวัน มีนรัชก์เรือนเดช. (2549). การประยุกต์แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. ภาคนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปรอยฝน พจนสิทธิานต์. (2547). “การศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรม “ทฤษฎีใหม่” ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 159.

- วัชรชัย วิริยะสุทธีวงศ์. (2552). Sufficiency Economy. ค้นเมื่อธันวาคม 3, 2556, จาก <http://www.Thai-economy.Gotoknow.org>.
- สมพร เทพสิทธิ์ธา. (2548). การดำเนินตามรอยพระยุคลบาท. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สุมาลี จันทร์ชลอ และคณะ. (2552). พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของคนกรุงเทพฯ, วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม. นครปฐม: วิทยาลัยแสงธรรม.
- อนุชา ทองทา. (2553). ความรู้และพฤติกรรมในการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิต ของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรสุดา เจริญรัตน์. (2552). คำพ่อสอน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- King Bhumibol. (2000). *Strength of the land*. Bangkok: Amarin Printing,